

LÊ XUÂN NHUẬN – HỒI KÝ

VÙNG CHIẾN-TUYẾN của LÊ XUÂN NHUẬN

Thì là tôi đã trở thành Giám-Đốc An-Ninh Và Phấn-Gián của Miền Trung.

Trước kia, th-pha của Vùng này là c-đô Huế; Đà-Nẵng chỉ là một Thị trấn, nhượng-địa, chịu nhiều nh-hư của Pháp hơn là Nguyễn-triều.

Lần đầu tiên tôi đến Đà-Nẵng là vào năm 1954.

Tôi được động-viên vào Quân-Lực với tư-cách chuyên-môn – văn-nghệ-sĩ & ký-gi – từ tháng 4 cùng năm. Sau Hiệp-Định Geneva, tôi cùng đi với nghệ-sĩ Tô Kiếu Ngân, nhà-báo Huy Vân, nhà quay phim Lê Đình Tấn, thuộc đoàn phóng-viên chiến-tranh, tháp-tùng Bộ Tư-Lệnh Đệ-Nhi Quân-Khu trong cánh quân xuất-phát từ Huế vào, trong chiến-dịch tiếp-thu các Tỉnh Quảng-Nam, Quảng-Ngãi, Bình-Định, Phú Yên, khi cộng sản rút ra khỏi Miền Nam. Trên đường đi, tôi có ghé vào Đà-Nẵng, nhưng vào ban đêm, và trong chốc lát, nên chỉ nhìn thấy Đà-Nẵng khiêm-nhường, dè-dặt, trong buổi giao-thời phức-tạp của tình-hình chung: Ô. Ngô Đình Diệm vẫn nước nhậm-chức Thủ-Tướng; Trung-Tướng Nguyễn Văn Hinh, Trưởng Tổng-Tham-Mưu, chính-đới Diệm; Đệ-Nhi Quân-Khu, dưới quyền tư-lệnh của Đại-Tá Trương Văn Xương, chuần-bị bích-chương, bíu-ngữ, trứng thối, cà chua... đợi Diệm từ Sài-Gòn ra chỉ-tọa tiếp-thu là t-chức dàn chào đón Diệm, với khu-hiệu “Mười vé phi-cơ cho tập-đoàn họ Ngô [đi ra nước ngoài], hay là hằng trăm ngàn [mạng sống của] chiến-sĩ quố-gia!”; quân-lực Pháp đã chấm dứt hành-quân nhưng c-vn quân-sự Pháp vẫn còn hoạt-động trong quân-ngũ Việt-Nam; chính-định Đại-Việt mà lực-lượng vũ-trang hậu-thuần là các tiểu-đoàn Nghĩa-Dũng-Quân tinh-nhuệ, chính Cộng mà cũng chính Diệm, đng-minh giai-đoạn của Hinh...

Chỉ mấy tháng sau, Đà-Nẵng, cùng với toàn-quốc, đã đổi khác hẳn – trong đó có phần công-trạng [của tôi](#).

Lần này, tôi cùng đi với bạn tôi, là Thompson A. Grunwald, Giám-Đốc Phòng Thông-Tin Hoa-Kỳ, trụ-sở tại Huế, đại-diện chính-thức đầu tiên của Mỹ tại Miền Trung. Ảnh-hưởng trực-tiếp của Mỹ đối với Việt-Nam bắt đầu lan dần. Tôi được đưng-bào nồng-nhiệt khen-ngợi Chương-Trình Phát-Thanh “Tiếng Nói Quân-Đội tại Đệ-Nhi Quân-Khu” mà tôi là Trưởng Đài, và phần “Anh-Ngữ Thực-Hành”, lớp dạy tiếng Anh đầu tiên bằng phương-tiện vô-tuyến dành cho thính-gi Việt-Nam, mà tôi chủ-trì thực-hiện với sự hợp-tác của Tôn Thất Đất bên cạnh Thompson...

Kể đó, sau vụ cộng-sản tưng-công-kích Tết Mậu-Thân 1968, nhạc-phụ tôi mất, tôi từ Pleiku đáp phi-cơ Air America ra Đà-Nẵng dự lễ tang.

Các viên-chức tình-báo Trung-Uơng Hoa-Kỳ (CIA) sắp xếp các chuyến bay đã giúp-đỡ tôi rất tận-tình, nhưng tôi thấy rõ là họ đồng-thời bận-rộn liên-tục với khá nhiều công-tác khác, hòa nhịp với quang-cảnh rộn-rịp náo-nhiệt của các giêng người – mà nổi bật nhất là da trắng, da đen -, các loại vũ-khí, xe-cộ, máy-móc, dụng-cụ, hàng-hóa – trên đất – cùng với các loại phi-cơ quân-sự và dân-sự găm rú – trên không – và những tiếng súng đại-bác, đại-liên từ xa vọng vọng từng hồi... Đà-Nẵng với phi-trường lớn có thể đón phi-cơ B-52 đáp cánh khồn-cốp, với hải-quân lớn phục-vụ cho toàn Miền Trung, với các cơ-quan chính-quyền cấp Vùng và Bộ Tư-Lệnh Quân-Đoàn/Quân-Khu từ Huế dời vào, đã phát-triển mạnh, xứng-đáng là thành-phố chi-ảnh-lược của Miền Bắc Trung-Nguyên Trung-Phước...

Lần này, tôi đến thì Đà-Nẵng lại có một bộ mặt khác.

Từ mái nhà trổ xuống là những bộ quân-phục nhiều màu như cũ, nhưng chủ khoác trên những thân người chung một da vàng và chung một tiếng nói, Việt-Nam – Việt-Nam-Hóa? – và từ mái nhà trổ lên là ngót cả đưng-kỳ, giáo-kỳ, đoàn-kỳ, hội-kỳ, hiệu-kỳ...; nhưng nổi bật hơn hết là những dãy bồn lá quốc-kỳ của các

nước trong [Quy-Hội Quốc-Tế](#), sắc-sỡ, tạo thành hai cặp, có cùng sọc màu mà vị-trí đối-ngịch nhau, như muợn nói lên cái thói trớ-trêu của một trò chơi quốc-tế và quốc-kỳ: Ba-Lan thì trờng-đỏ, Nam-Dương thì đờ-trờng, đờ-trờng-lục là Hung-Gia-Lợi, và lục-trờng-đỏ là Ba-Tur...

Cờ Poland (Ba Lan)
Dương)

Cờ Indonesia (Nam

Cờ Hungary (Hung Gia Lợi)

Cờ Iran (Nam Tư)

Chính trước bối-cảnh chung đựng và đựng chung của những con người và của những nhóm người được tiêu-biểu bằng những màu cờ sọc áo đó, mà tôi bị bắt-buộc và cũng tự mình bắt-buộc mình phải đóng một vai trò “thieu-thân” dưới ánh đèn sân khấu rọi sáng một khung không-gian và một quãng thời-gian nghiêm-trọng nhứt trong lịch-sử của nước Việt-Nam Cộng-Hòa.

Con thieu-thân thì nhẽ, nhưng khán-gi không thẽ không trông thỹ, vì cái bóng của nó đã được phóng lớn, chập-chờn trên các lớp phong màn.

LÊ XUÂN NHUẬN